

Гласник ДКВ

ПОДЛИСТАК
»ПОЉА«,
година I, бр. 5

ПРОТИВ КРАТКОГ ПАМЋЕЊА?

У сваком броју ГЛАСНИКА објавићемо понешто из архиве. Наравно оно што нам се учини духовито, актуелно, провокативно. То ће понекад бити против кратког памћења, а понекад...

Сепаратизам, дакле, има изразито утилитаристички однос према култури: култура се инструментализује и у функцији је доказивања државности и аутономности одговарајуће «средине» односно «сепарата»; каква је то држава, нахија, котар, пашалук (свеједно о којим је димензијама ријеч) или племе ако нема своју културу? Зато се настоји створити култ савремене регионалне књижевности и у први план се стављају «писци из наше средине». У том смислу је организована издавачка дјелатност, књижевни часописи, уредништва; у том знаку је и текућа критика: «домаћи» писац је вриједан, јер је наш. То је понекад праћено благим директивама од овог писца треба подржати, овај пројекат прогласити капиталним, оној синтези дати награду, јер је најбоље изразила «наше специфичности». Највише благодети од тога имају недаровити медиокритети и локални политичари: први, јер публикујући стичу часно име и привид важења, налазе добра ухљебља и благоутробља, а на југословенским просторима би били у знаку слова »А«: апсолутни анонимуси; други, јер појачавају привид државности и самодовљности. То је, дакле, најчешће, брак недошколованих, недаровитих, али послушних с једне и моћних и властолюбивих с друге стране. Што се у том браку литература негдје изгубила, кога за то боли глава...

Да закључимо: сепаратизам је поуздан пут у духовно лудило, јер пренебрегава вриједности узгајајући духовну лаж, јер спречава духовно и културно прожимање, јер манипулише културном инструментализујући је и фалсификујући.

Сепаратизам је пут у социјално лудило, јер је против сопствене дјечије и њиховог укуса, нудећи им као узор културне нупроизводе умјесто аутентичних вриједности, јер води у »затварање средине« и разарање заједнице, јер угрожава статус југословенске културе у земљи и ван ње, јер ствара повољно тле за опасна национална и регионална раздвајања.

Да одмах будем јасан — не видим рјешење ни у каквој унификацији и то је оно на што је јуче Злобец, нимислим, с правом реаговао, већ у његовању плодних и срећних разноликости, пошто културе поштује индивидуално и разнолико, али видим да разговор о књижевности треба водити без метонимија: као разговор о књижевности, а не о нечем другом, како то код нас, најчешће, бива. Видим да се треба заиста борити против примитивне инструментализације културе, а за њену аутономију, за поштовање књижевних критеријума у вредновању књижевних дјела, за начелност, за образовање у методолошком погледу. Не видим зашто не бисмо могли имати једну методолошку коректну историју југословенске књижевности, ако већ имамо коректну *Повијест свјетске књижевности*. Не видим зашто морамо систематски радити у корист своје штете.

Дакле, отвори очи, пријатељу, и погледај који је вијек пред вратима. (Аплауз) ○ ○ ○

ЈОВАН ДЕЛИЋ

Изговорено на 9. Конгресу Савеза књижевника Југославије (Нови Сад, 18—20. април 1985. г.)

ПРЕМИЈЕРА НОВОГ РУКОПИСА

РОМАН О КРАТКОММЕТРУ

П рича се да је неко лудо дете пошло једном стрним степеницама, Горе, као да се пење у облаке свог мозга.

За њим је, попут пониженог репића, остајала певљива гласина:

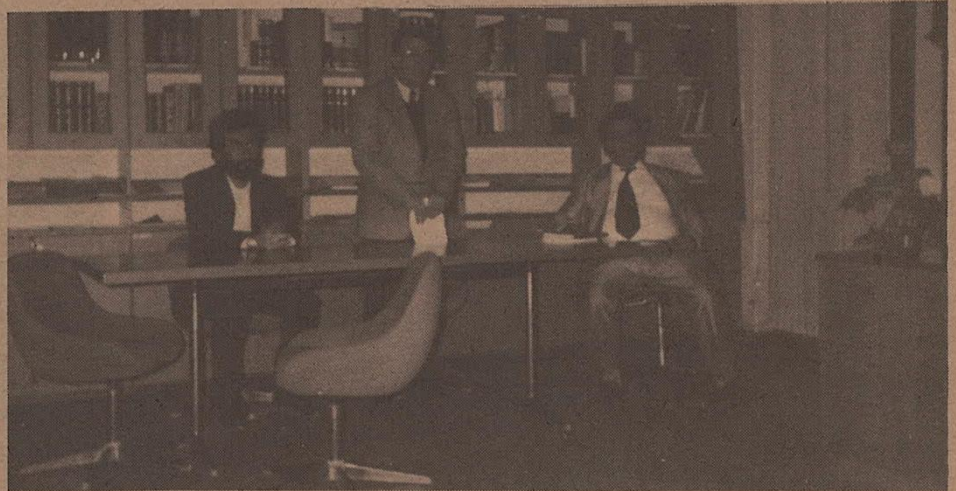
Улица је била сува као наративна вулва.

У ритму ове реченице (узми дах после четвртог корака!) њоме је баш ишао смркнути мла-

Пепео паде у ружу.

Молер се саже и шчепа димљиви, злањани чик. Спаде му папирна капа. Он опсова, а расту-рена коса силазила му је с врха главе као прљави завоји.

Уто ће неко: »Глек«, и сви викнуше за падобранцем који је преплитаб удовима, као да се мигољи из нестрпљиве руке, везан невидљивом, шаљивом узицом.

1. Овогодишњи Караван Друштва књижевника Војводине одржан је 10. јануара, и у његовом склопу отворена је изложба књига наших чланова и одржано књижевно вече. Изложбу је отворио председник, Мирослав Егерић, а о свему на фото-страни (стр. 6)

дић, влажне усне и брзих погледа, кога су звали Вештац, јер је, ноћу, личио на кокош. Из близине, чинио се као сваки смртан чова, па зашто то и да не буде?

Неко је скинуо таблу са именом улице, па су је памтили само по просутом звуку. Носила је име каквог спасеног песника, или је то био војвода, закривљен на скривеном, хромом коњу? Можда је била означена само безначајним брое-м или ишчилелим придевом? Младић који је пролазио, њеном празном кориту, утрапљивао се смисао искидане молитвене бројанице. (Да би се видео, хитро се окретао изложима продавница, из којих је заводила разна роба.)

Молер, са чамцем од хартије на глави, усправи мердевине, па се попе на уличну вагу. Онда се окрену на глас: »Пази да не ишчезнеш!«

Дете протрча, цичећи.

Дебела жена с цигаретом изиђе, ухвати га, и обриса му лице.

ПОЉА ће редовно као свој подлистак објављивати Гласник ДКВ.

Тај подлистак ће имати у виду искључиво интересе чланова Друштва књижевника Војводине. Дакле, једно непретенциозно гласило замишљено као сервис за писце, као информатор, као прилика да се стекне увид у то шта стварају чланови ДКВ, како живе, са којим проблемима се сусрећу...

Какак Гласник очекује чланове ДКВ? Јавите се писмом, телефоном, телеграмом на адресу: ДКВ, Лазе Телечког 3/1, Нови Сад, тел. 20-133

Бесно дете отрчи до локве машинског уља на асфалу, седе у њу, па заплака. Опет, приђе му неки човек старим кораком, и ухвати га за ухо. Дете стане да цвили.

Неотесанац, кога је изгледа жуљала месечина, устаде с клупе, проклињући обријано, бело прасе са златним зубом (измрљано великим уснама, са којих је спао сјајни руж) што је трчало за посрамљеним човеком. А тај жмирну, као да га за око уједи иследнички, ноћни сунчев зрак, у вести, која је све сићушнија.

Гледалац се зацерека, почеше се испод пазуха (ту, у топлој смраду, и заборави шаку), исплази дуги језик. Затим се окрену детету које је плакало без суза, намигујући му као блесан. Дете уперу у њега поглед, заустави своје лице. Гледало га је упорно и празно, као да ће буљити у њу вечно, а затим поново запишти.

Блесан приђе кестеновом дрвету и помокри му се у сенку.

Дебела жена, кога се појави поново, са кантом ђубрета у руци, врисну, и поче га гађати љускама кромпира и згужваним конзервама, а онда повуче масну руку на своје густе сисе и заћута, јер се човек, неоткопчаног шлица, полако окрену њој, и збуњено се насмеши.

Дете што истрча из хаустора заустави се, пуштајући да заукани бицикл сам настави пут, и сви се, начас, окренуше двоточкашу сличном безглавој сабласти, чије је кретање малаксавало, па се убрзо срушио на тло, пре него његова сенка.

Дете прекри уши шакама и не чу ни звук. Затим их, неколико пута, отчепа и зачепа, да би комешање добило некакав ритам.

Вештац потпуно заустави ову слику, крену даље. ○ ○ ○

СВЕТ ЈЕ ДЕЛО ПРЕВОДИЛАЦА

ПРЕВОДИЛАЦ И ФУСНОТА

Поштоване колегинице и колеге,
Сретан сам што Вас и ове године могу здравити на новосадским »Преводилачким спонама« које, слично прошлогодишњим, замишљамо као колоквијум, као разговор, размену искустава превасходно преводилаца — практичара о стварима превођења, преводне књижевности. Књижевни преводиоци — та елита републике књижевности, о којој пише Ђерђ Конрад у једном свом есеју, напомињући да је она, та република, трајнија од сваког државног устројства — подносе бесумње највећу личну жртву на олтар размене, циркулације идеја планетарних размера, они отелотворују у властитом језику, иначе недокучиву и неприступачну визију другог човека. Само онај ко се и сам опробао у овом послу, може да зна, у којикој мери је ово модификовано понављање јединствено дело, стварање на строго, веома строго задату тему. Ако бисмо наводили дефиниције, једна би могла да гласи и овако: свет је дело преводилаца. Једино кроз

на преводилачку фусноту може се гледати двојако: као на доказ преводилачке немоћи, и као на показивање преводилачке свемоћи. — Мислим да се већина преводилаца труди, бар сам ја то раније чинила, да се што мање уплиће у изворни текст, да преведе и оно што на први поглед изгледа непреводиво. Чињеница да у томе често успева наводи га на помисао да је, ако је превођење уопште могућно (а ваљда јесте, кад се он тиме бави...) — онда је могућно и све превести. Утолико је више озлојеђен и осујеђен, (у фусноти — фрустриран) кад наиђе на нешто што му у сопственом преводу никако не држи воду: или недостаје нека нијанса, и то баш она која свему даје боју, или је податак, на којем све почива, дивље непознат читаоцима за које преводи, али је посредни игра речи, или неки обрт који не постоји на језику превода. У тој фрустрираности преводиоцу се чини да је његов превод мањкавији него што стварно јесте и тад се, очајан, одлучује да у фусноти објасни спорно место и то објашњење потпише курзивним и скраћеним прим. прев.

Време показује колико је његов првобитни утисак о неопходности фусноте као признању преводилачке немоћи био исправан: вратите се својим старим фуснотираним преводима, па погледајте: волим да верујем да нисам једина која се неких својих фуснота стиди исто колико и преводилачких грешака које сам некад направила: јер фуснота, сама, може откривати како преводиочево знање, тако и његово незнање. Оно за шта сам некад веровала да припада категорији непреводивих ствари, или подаци које сам разјаснила себи мукотрпним копањем под другим књигама у ствари је било само нешто што у оно време нисам знала, а требало је да знам, и да претпоставим да ће и читаоци знати. И да, према томе, фуснота уопште није била потребна. Фусноте, изгледа, откривају не само нашу преводилачку немоћ, него и наше незнање, нашу недовољну обавештеност.

њих може ово човечанство да буде вербална цивилизација у којој, превладавајући језичке баријере, сродни духовни рефлектују светлост једни на друге. Захваљујући преводиоцима људи су у личној вези једни с другима већ неких две, две и по хиљаде година, преоравајући граничне међе и времена, и смрти. Управо то дешава се пажљивим читаоцима: понеки писац ступа у њихов живот и заузима тамо незамењиво место. Прочитавши страницу две Платона или Пруста постоје више Европљани, космополити.

Европљани, космополити и индивидуалци. Поменута република књижевности наликую, по својој природи, аутоселективној и, у извесном смислу, аристократској републици у којој се њени грађани међусобно изабире као и средњевековним цеховима. Она и постоји јер имамо повољна мишљења једни о другима — чак и ако смо понекад љубоморни једни на друге, ако имамо уз то и много мана, ако смо, рецимо, ташти, умишљени или чак и пакосни, али се међусобно признајемо. То је друштво индивидуалаца, опседнутих само књижевношћу, а преводиоци су крвоток те републике, посредују међу живима и мртвима, између класика и савременика, између савременика самих.

Нема, дакле, задатих тема, нема дневног реда, неће бити на крају ни закључака, ни гласања, овде ћемо само да размњујемо идеје, да слушамо једни друге. Нисмо делегирани, међусобно смо се позвали, не заступамо никакав колективитет, свако од нас је свој властити делегат.

И на крају, да све ово што сам рекао не би остало посве изван стварности, навео бих два цитата, без коментара. Први потиче од Чеслава Милоша, и гласи овако: »Добро је родити се у малој земљи, где је природа људска, људских размера, где су вековима заједно живели различити језици и различите религије.« Други цитат, припада Малтусу: »Да ли је могуће, да су људи погрешно разумели целокупну светску историју?«

Арпад Вицко

Али, и сујету. Дешава се да успешно решимо и најсложенији преводилачки проблем, и да све тече као по лоју, а ми ипак интервенишемо с прим. прев. Тад то не значи примедба преводиоца, него је позив: примети превод(иоца). Примети како је сјајно превео тако тешко место, примети како је учен, паметан, примети како он све може.

Охолост, којој је сујета блиска, смртни је грех. Преводилац најчешће бива кажњен тиме што читаоца уопште није брига за његову фусноту. То и јесте невоља с фуснотама: сметају. Сметају читању, сметају и превођењу (зар се не мрштите сви на текст уз који иде много фуснота: фусноте нас прекидају у раду, морамо пазити да их не прескочимо, да их не измешамо, штампане су ситним слогом па се мучимо да их прочитамо, и најчешће су техничке природе, дакле досадне). А ми, преводиоци, најчешће смо људи скромни и стидљиви и нералдо сметамо. Па се зато уздржавамо од прављења сопствених фуснота. Па онда наиђемо на место кад нам се учини да ћемо остати читаоцу дужни ако не дамо и објашњење потписао с прим. прев.

Мике нису само начелне, него и техничке. Ако аутор ког преводимо има своје фусноте, где ми да убацимо нашу? Мени се десило да је један »мој« аутор имао две врсте фуснота — једне обележене бројевима, друге звездицама, а ја сам заиста морала да додам и своје... Већ се и не сећам како сам испливала, али тад се у мени нешто преломило па сам одлучила да не гледам у сваком тексту који преводим светињу у коју моја маленкост сме да се умеша тек у дну стране, па и то изузетно. Почела сам да се трпам са својим прим. прев. у згради, усред текста: схватила сам да је то много мање наметљиво од класичне фусноте. Читалац добије потребно обавештење тачно на месту где је потребно, погледом прелети преко њега, и чита даље. Ово је могућно, и по мом мишљењу оправдано, ако је посредни кратки објашњење (рецимо превод стране речи која се као страна појављује у изворнику, а код нас није довољно позната), и ако је текст такве природе да та мала интервенција неће нарушити оно што би наша позната спортска коментаторка назвала »уметнички дојам«.

Тамо где би тај дојам био нарушен поступајте дружније: све белешке групише и пребацујем на крај књиге, а места уз која иде неко објашњење обележавам звездицом, рецимо, па само уз прву ставим фусноту у којој читаоца обавештавам да, ако хоће, објашњење може потражити на крају.

Речју, покушавам да будем поштена и према себи, и према аутору, и према читаоцима. Поштена према себи — то значи да не приморавам себе да се претерано напрежем да бих постигла неки преводилачки подвиг за који ћу једног дана утврдити да и није био неки подвиг; мислим да преводилачку енергију, као и сваку другу енергију, треба трошити рационално — и ако се малим објашњењем уместо насилним превођењем може уштедети много енергије која се корисније може употребити на наком другом месту, онда тако треба и поступити. У ком случају треба поступити овако, а у ком онако, то је ствар искуства, али и расположења или и стицаја околности. Фусноте које смо направили, или које нисмо направили, разлог су више да, ако је икако могуће, пустимо да превод одлежи, па да му се касније вратимо.

У тим враћањима, знамо сви, откривамо много глупости које смо направили. А кад год се о фуснотама поведе реч, не могу да се не сетим огромне глупости коју је у једном мом преводу направио издавач: ауторову фусноту, у мом преводу, гласила је: Тапуи. »Хиџеролифски знак који Самоани употребљавају да би своју имовину заштитили од лопова.« А у отштампаној књизи стоји овако: »Хидрогилсерски знак којему Самоани прибегавају...« Кад боље размислим, има ту и елементарна логике: да те лопови не би опељешили најбоље је бегати са свом имовином, а пошто је Самоа група острва, онда хоће и хидрогилсером...

Јелена Стакић

ИЗЛОЖБА КЊИГА (И ПИСАЦА!)

Овогодишњи Караван Друштва књижевника Војводине, који се одржао у Новом Саду (читаоница Народне библиотеке) унеколико се разликовао од пријашњих. Било је, наравно, и ића и пића, али и, по први пут, изложба књига чланова ДКВ објављених од 1986. до 1991. године. Изложбу је отворио председник, др Мирослав Егерић, који је истакао да је ово дружење књижевника светла оаза у тешком времену у којем живимо, и да само мисао о човеку може да нас изведе из ових пометних времена...

Књижевно вече које је уследило, и на којем су наступили наши чланови, али и вечера потом одржана у »Старом здању«, били су добра прилика за фото-апарат Елзе Вулећић да вам пренесе нешто од те атмосфере. Дакле, фото-страна каравана!

КЊИЖЕВНА КРИТИКА О НОВИМ КЊИГАМА ЧЛАНОВА ДКВ

У жељи да на једном месту покажемо евентуалну рецепцију нових књига чланова ДКВ прегледали смо доступне новине и часописе. Текстови и делови текстова сведоче о искушењима књижевне критике и добром одзиву медија када су у питању нова дела. Замишљајући ово као сталну рубрику и својеврсни информатор чланова настојаћемо да пажљиво забележимо сваки одзив критике између два гласника. За почетак врло успешно.

НИН, 20. 12. 1991.

СВАКИДАШЊА ВРТОГЛАВИЦА

Војислав Карановић: »Жива решетка«, Матица српска, 1991.

Ако су Војислава Карановића пажњи будућих читалаца, у његовој другој књизи препоручивале пре свих неке песме — »Озон, иронични четинар«, »Запис о буђењу«, »Дијалог«, »Брод«, »Змиолик«, итд — после читања његове треће књиге, »Живе решетке«, можемо са задовољством утврдити да готово све њене песме достижу, потврђују па и надмашују претходне домете. По критичарској навади, песме у »Живој решетки« могле би се сврстати у две групе, с обзиром на поетички циљ који је у њима реализован. У првој групи би се нашле песме које су »извештаји«, покушаји реконструкције алтернативних или примарних психолошких стања. У песми »Срећна нова« Карановић инвентивно покушава да реконструише доживљај властитог рођења, у »Главобољи« покушава да »ухвати« тренутак измене перцепције, у »Студију простора« истражује губитак и повратак језика у властитој свести.

Реч је, дакле, о нарочитој дескриптивној поезији — док би у други, знатно шири круг улазиле песме у којима Карановић шпекулише природом различитих феномена, онеобичавајући своју рефлексију неочекиваним обртами и зачудним сликама. Такве су, рецимо, сјајне песме »Избор«, »Слика«, »Нон«, па изузетно успели омаж Васку Попи, песма »Сто«, »Мапа«, итд. Вероватно ће неки читаоци у Карановићевим стиховима наслутити (властиту) меланхоличну резигнацију, неко други ће додати још који (туђи) аргумент у прилог свом песимизму — али, сећајући се Сиранових речи о (самоубилачкој) беспомоћности људског бића, чини ми се да је у овим песмама, у рефлексији над људским смислом, Војислав Карановић једноставно — објективан.

За крај показашу како Карановић спретно релативизује шпекулисане смислом речи. Увод песме »Слика« саопштава: *Као згажена жаба на ужареном асфалту, (Да, управо тако сам се осетио) Када си ме погледала. (Тим мркозлатним очима) Очима (Какве мора да је имала и та жаба).* Затим из простора сећања (на прошлост) песник означава нову ситуацију: *И пулс ми се убрзава, / (туче као рафал) / Та слика ме не напушта.* Затим Карановић презентира »завршни ударац« своје песничке вештине дистихом: *Скакуће по мојој свести. / Баш као да је жива.*

Пре две године је књига »Записник са буђења« у многим изборима сврстана у ред најважнијих песничких књига године. »Жива решетка« је, може се и тако рећи, још успелије и значајније остварење.

ВАСА ПАВКОВИЋ

ИЗВИЊЕЊЕ КООРДИНАТОРУ

У ранијим бројевима Гласника писали смо да је главни координатор последњих Стражиловских сусрета био Сава Дамјанов. Но, у последњем броју Гласника испустили смо из вида ту добро познату чињеницу да се овим путем извињавамо (координатору).

Дневник, Нови Сад

НОВО ПЕСНИЧКО КРАЉЕВСТВО

Јован Зивлак: »Чегртуша«, »Крбови«, Сремски Карловци 1991.

Нова седма књига Јована Зивлака, објављена под насловом »Чегртуша«, књига песама исписаних у форми и духу еколога или идилличних пастирских, које у преносном смислу приказују садржаје сеоског (пастирског) живота, чине неочекиван заокрет овог аутора у пружању јединства песничке визије и полагању права на једноставније одржавање сложених аспеката стварности и духовног уздицања колико до слике толико и до могуће персонификације друштва.

У понуђеним »пасторалама и другим песмама«, како и стоји у поднаслову књиге, Зивлак се залаже за ново устројство песничке лепоте, чије изражавање захтева лирску форму пасторале, наглашен говор, ренесансне законе ритма, риме и композицијских комбинација, али све то кроз призму пророчке песме усмерене ка томе да повуче оштру границу између уметности (песништва) и живота. Читајући неке од песама сабраних у »Чегртуши«, као »Обретење« и »Ноктурно«, на страницама новосадских »Поља«, нарочито у темату о »логорском веку«, намеће се питање задатка ових нових Зивлакових песама у процени њихове »функције« у успостављању слике апокалиптичног стања, »спојених са чежњом за неком давном минулом органском целином, коју понекад идентификује фашистичка садашњост или будућност« (Тод Гитлин), па отуд толико иронијског намаза којим Зивлак осигурава свој издвојени елитистички песнички идентитет. Зато и не чуди чврст песнички заграда у којем се песник држи за текстуалност и оне култивисане површине »прича« на којима се песма остварује без илузија и на којима усред пастирске идиле шок постаје рутина, дочекан леденим погледом пуним ироније. Песме »Обретења« најсликовитије потврђује тезу о таквом сусрету са сложеном осећајношћу и празнином: »наша патња је привид, опомена, излишност«.

Зоран М. Мандић

»Вечерње новости«, 7. 1. 1992.

ВИШЕ ОД ПАЖЊЕ

»Антологија румунске поезије«, »Светови«, Нови Сад 1991.

Румунској поезији је код нас, у последње три деценије, дата изузетна пажња: више антологија и доста преведених књига појединих песника. Па ипак, са савременошћу и правом, високом вредношћу румунског песништва, као да се суочавамо тек са антологијом »Савремена румунска поезија«, коју је приредио и превео Петру Крду, и сам запажен песник и одличан зналац оба језика. Веома строг избор обухвата поезију 38 песника, од »велике четворке«: Аргези, Баковија, Блага и Јон Барбу, до више песника рођених средином шесте деценије XX столећа. Штета што састављач није узео и песме Михаја Еми-

нескуа, највећег румунског песника из друге половине прошлог века и свих времена, као што је штета што је Барбу, најрефлексивнији песник у овом избору, заступљен само с две песме.

Румунска поезија, много жешће, страсније и ангажованије него наша, укоштац се хвата с оном све ружнијом и све мање хуманом сликом света, која не обухвата само једно језичко или етничко подручје, него сву планету данас. Отуд је стих румунских песника увек модерне структуре, слободан, смео до дрскости, жив и живахан управо стога што је прожет савременим животом и што тај живот и сам прожима, уобичавајући његову лепоту или ругобу (чешће ругобу).

Поред већ наведених имена, код нас у извесној мери познатих песника, право откриће представљају имена: Иларије Воронка, Дјелу Наум, Димитрије Стелару, Јон Карајон, Нина Касијан, Никита Станеску, Григорије Вјеру, Ана Бландијана, Јон Мирча и Мирча Динеску.

Румунска поезија у свом развоју, очигледно, није заостајала за развојем и модерним покретима водених поезија и поезика савремене Европе.

Б. Милидраговић

»Став«, Нови Сад

АНТИПАТЕТИЧНИ РОМАН—ПОТОК

Вујица Решин Туцић: »Страхоте подземља«, »Крбови«, Сремски Карловци 1991.

Вујица Решин Туцић успео је да избегне зло искушење што вреба сваког прозног писца: да напише тзв. роман-реку, који »као велика епска река носи садржине других и широких историјских кретања и друштвених померања« и који »пружа широку фреску једног друштва са свим противречностима и сукобима индивидуалног и колективног, историјског и судбинског, а његова композиција и структура такође одличавају његову велику епску ширину и трајање« (како је роман-река дефинисан у »Речнику књижевних термина«). Замку о којој је реч Туцић је мимоишао скренувши у »Роман-менипеју« (како је сам признао у поднаслову »Страхоте подземља«), што би требало да означава романескни жанр сатиричних интенција, који здружује тзв. озбиљну поруку и шалу (односно хумор) и који се служи персифлажом, иронијом, карикатурализацијом и пародирањем »високих« садржаја и тема. Жанр који, дакле, има корене у античкој менипској сатири, а чији су најпознатији представници Франсоа Рабле, Џонатан Свифт, Еразмо Ротердамски, а у нашем веку — неким својим делима — Хаксил, Хашек, Војнович. Ипак, Туцићеве »Страхоте подземља« нису само роман-менипеја (утолико уколико нису оптеречене високопарном теоријском свешћу о менипско-сатиричном дискурсу). У духу сопственог дискурса, овај роман би се можда најтачније могао означити као роман-поток. Дакле, као нека врста контрапункта (и по отиму и по основним семантичким формалним интенцијама) роману-реци, при том је важно нагласити да роман-поток, насупротив роману-реци, тече брже, живахније, веселије, да је бистрији, чистији, питкији, те да се у њему, као у огледалу, може препознати сопствено лице.

Ко је аутор који је »Страхоте подземља« ушао, још пре више од деценије (јер овај роман

је писан између 1970. и 1980.), у простор романа-потока и тиме, поред осталог, доказао да се у поток доиста може ући више пута (али у исту реку, како нас учи Хераклит, не)? Наиме, Тузић је, и пре и после овог остварења, неговао сличну књижевну праксу, засновану на хуморној катарзи, пародијском хедонизму, антипатетичности и сатиричности, али и посесији самим језиком, истраживању форме и отворености као другачијим (некњижевним) медијским искуствима.

Сава Дамјанов

»Свеске«, бр. 10, 1991.

Повратак »Врдничке виле«

»Преписка Милице Стојадиновић Српкиње са савременицима«, привређивач Радмила Гикић, »Књижевна заједница Новог Сада«, 1991.

Недавно се — опет захваљујући Радмили Гикић и Књижевној заједници Новог Сада — појавила трећа књига из живота жене која се прва у српском народу и културној историји одважила да живот посвети уметности и поезији. У овој књизи обухваћена је преписка Милице Стојадиновић Српкиње са савременицима. Из писама се сагледава да Српкиња није била само песнички посвећеник, романтичарски и религиозни дух, већ да је на интелектуалан начин живо суделовала у животу свога доба. Објављивала је песме у тадашњим часописима, писала писма, водила дневник и неговала пријатељства. Како је и сама говорила, књигу је претпоставила баловима и површном сјају мондености. Вук је то подржавао сматрајући да је кућаница у српском народу много а писмених жена мало. Скерлић ће бити друкчијег мишљења. Предавање духовном идеалу он није прихватио и закључио је да »из љубави за поезију, она је промашила цео свој живот, и била жртва књига и једног књижевног вишег сна живота«.

»Даровито дете врдничког попа«, које је прву песму штампало 1847. године у Србском народном листу, у тринаестој години живота, дописивала се кад је одрасло не само са Вуком и Мином већ и са Људевитом Гајем, Лудвигом аугустом Франклом, песником који је наше народне песме преводио на немачки језик, Љубомиром Ненадовићем, Јованом Ђорђевићем. Још је Скерлић запазио да је њен однос према Љуби Ненадовићу био од посебне материје сна. Из писама се види да је песникиња имала додире са кнегињом Јулијом и кнегињом Наталијом, потоњом краљицом.

Захваљујући и овој књизи преписке, поново се осведочавамо о великој специфичној тежини песникињине душе и закључујемо да је она, уз јаку поансеност поезијом и националним идеалом, гajила и моћно осећање стварности.

Радмила Гикић је у току припрема савременог издања поезије Милице Стојадиновић Српкиње. Да ли ће неко, после тога издања прекренути Скерлићев суд да је њена поезија »родољубива, општа, поучна и пригодна? У сваком случају, најзначајније је то што је Милица Стојадиновић Српкиња поново међу нама.

Драгиња Урошевић

»Борба« 21. новембар 1991.

ЖЕНЕ У ОСАМИ

Милица Мићић Димовска: »Одмрзавање«, Матица српска, Нови Сад, 1991.

Врло је мало жена писаца у савременој српској прози. Готово да се сва релевантна имена могу побројати на прсте једне руке. Зашто је тако, тешко је прецизније одговорити. У сваком случају у онај ужи круг прозаисткиња улази и Милица Мићић Димовска, која је у протеклих двадесет година објавила четири прозне књиге (укупно у издању Матице српске).

Колекцију приповедака и кратких прича »Одмрзавање« чини десет текстова чија је основна тематска спона судбина градске жене. Усамљене, пометене, несрећне јунакиње ових психолошких прича су и сасвим младе девојке, средњошколке, Војка у причи »Као сестре«, али и старице на крају животног пута и недаћа с мушкарцима. Таква је Радмила Јовановић, »друштвено-политичка радница« из насловне приче. Ипак, као да жене на прагу средњих година и преломни моменти њиховог живота највише привлаче Милицу Мићић Димовску — било да као Верица из приче »У своме роду« лутању-између села и породице коју су изгубиле и град и мушкараца који их нису прихватили како се то желеле, или да као дактилографкиња из »Зелене Нимфе« на основу неизвесних знакова и залудних паралела (са такође трагичном) судбином неке француске глумице траже ослонац: »Учинио ми се близак и понадала сам се да ћу разбити ону површинску кору свакодневног разговора.«

Писане сигурно и лепим стилем, приче Милице Мићић Димовске тек покаткад испоље какву слабост. На пример, као у причи »Као сестре« прочитамо да је отац сестара »побркао слова у речима« (требало је рећи: гласове), или кад у »Зеленој Нимфи« наиђемо на реченицу: »Обоје су били боси и загрљени.« Успешна у описима, ауторка је не мање спретна и у дијалозима где уме вешто да функционализује игру речима, кад у »Кожи« медицинска сестра покаже Исидору пут ка »постељници« уместо »постељи«, итд.

Засноване на реалистичким просецима, с понеким ониричким или фантастичним мотивом, на пример преображајем сребрног привеска у куглицу живе из одличне приче. »У своме роду«, нове приче Милице Мићић Димовске потврђују њено место у контексту савремене српске прозе, богатеји је, између осталог, вазда одсутним женским светом.

Васа Павковић

»Дневник« 5. 1. 1992.

ДЕЛА И ДАНИ МИРОСЛАВА ЕГЕРИЋА

Мирослав Егерић: »Дела и дани«, III, Матица српска, Нови Сад 1990.

Једнако илустративни су и огледи »Умјетност је потенцирани, преображени живот« (одговор на анкету »Књижевност« — Уметност и стварност) и »Дух без рефлексије у српској књижевној критици (1945-1958)«, у којима проф. Егерић, као »антена племена«, коју је окрзнула воља власти, острашћено продире у најскровитије превоје стварности обеснажујући, на извјестан начин, став Ч. Милоша да је стварност »непривидна, издајничка, да завања мноштвом привида«. И то с увјерењем, што је важно ако се има у виду да су у последња три-четири десетљећа међу писцима малобројни бранили и одбранили своја увјерења. Веома је драгоцјено Егерићево свједочење о »горљивој преданости Идеји«, о корачању »левом прозирном страном историјског процеса«, о »идеологији опсадног стања«, о критици (1945-1952) као »процесу без анализе«, јер су погледи критичара били управљени ка дијалектичком Синају, о револуцији као смислу (супституту) свепостојећег, па и књижевности, о критичарима и писцима који су помјерили бреме »духа без рефлексије« (Попа, Михиз, Ђосић, Павловић, Н. Милошевић и др.). Једном ријечју, у овом времену »рђавих расположења« и »ледене озбиљности« проф. Егерић спада у ред оних стваралаца који су свагда спремни препознати и именовати, без увијања, пребогату гаму идеолошких фантазми и сударити се с опасним политичким волонтиризмом или ма којим политичким спонтанизмом који се манифестује као беспризивно владање и располагање људским судбинама, та као стваралац који књижевност »види« као основни »принцип велике слободне игре духа«.

Размишљајући о континуалном напредовању у освајању стваралачких и духовних слобода у нас, у последњих пет десетљећа, о процесу тзв. »кралевља леда«, угледник савременог српског

пјесништва М. Данојлић вели да, пратећи америчку, енглеску и француску књижевност и штампу, није запазио да су у последњих четрдесет година писци у тим књижевностима освојили ниједну велику слободу, нити укинули иједан табу! Благо њима — вели Данојлић! Верујем да и ми, додуше са закашњењем од пола стољећа, дајући благослов пишчевом ставу, улазимо у период када ће прича о освајању оног што, по нарави ствари, мора бити освојено бити — псеудоприча. Ако се то догоди актуални социографи и културографи неће моћи мимоићи дјело проф. Егерића, чија је улога у том процесу незаобилазна. Ако је дистанца душа лијепог (С. Веј), увјерења сам да ће и са веће дистанце интегрално културно-књижевно послале проф. Егерића добијати у значају и важењу. ○○○

Селимир Радуловић

»Борба« 26. децембар 1991.

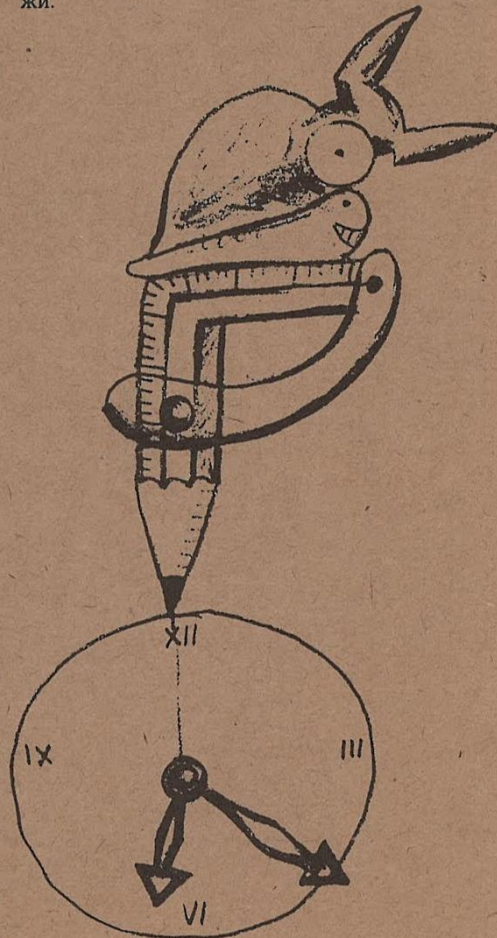
Издавачи, награђене књиге, писци бирају (анкета)

АЛЕКСАНДАР ТИШМА:

— Часопис »Поља« је у броју за август—септембар посветио логорима у Совјетском Савезу и код нас. Фашистичким логорима. То је часопис са текстовима, документима, фотографијама. Број је насловљен са »XX столеће-логорски век«. Ја не волим што је овај век логорски, али више волим да се то каже, него да се не каже. Зато мислим да је тај број значајан и да га треба читати.

БОШКО ПЕТРОВИЋ:

— Немам никакав утисак о овогодишњој књизи. Страшно сам поражен свим што се догађа и нема књиге која може томе да се приближи.

ОТВОРЕНА ТРИБИНА

КЊИЖЕВНЕ ВЕЧЕРИ

Где су се изгубили они леви дани — или боље, оне лепе године — када је свако књижевно вече имало своју публику, када су се на књижевним вечерима окупљали и млади и стари, у великом броју? Када смо тамо могли да видимо и књижевнике, али и младе студенте, ученике, старе професоре, новинаре? Књижевне вечери су се заправо претвориле у дискретне седељке добрих пријатеља и зналаца који у једном бескрајном затвореном кругу само мењају места: један дан су једни публика а други наступају, други дан се смене. Шта Ви мислите о томе? Управо Ваше мишљење нам је потребно у овом тренутку и зато — јавите нам се. Следећи пут, надамо се, и Ваш текст.

Миливој НЕНИН

ВЕЗА ИЗМЕЂУ ФУДБАЛСКИХ УТАКМИЦА И НАСТУПА ПРОФЕСОРА НА КЊИЖЕВНИМ ВЕЧЕРИМА НИЈЕ БИТНА

По мени је прича, која се све чешће чује, о снажној вези књижевних вечери и фудбалских утакмица без основа. При том се најпре мисли на оне утакмице где гост грчевито брани стечену предност на домаћем терену. (Најчешће је у питању онај неизвесни резултат 1:0; 2:1; па често и 2:0). Е, управо злочици повезују игру таквог тима у гостима са наступима професора на књижевним вечерима. Тачно је да и ту и тамо полувреме траје 45 минута, тачно је и да има шутирања у аут, превијања по терену, тражења помоћи масера, прављења офсајд замки, једном речју отезања и одуговлачења; али, ипак разлика постоји. Не мислим при том на то да судија може да продужи утакмицу (деси се и да професори споје по два часа); у питању је наиме, нешто друго. У питању је радост. Ко се радује?

Гостујућа екипа грчевито чека крај, гледа у судију и семафор, време им споро пролази; али, кад се одсвира крај — ако је одбранила стечено — радује се, скаче, деле се пољупци...

А професори? За њих је крај увек казна, прекид онога што су почели, крај је дошао уред реченице, мисли, навођеног примера; њихово време лети, радости после њихових 45 минута нема.

И у том различитом протицању времена се чита суштинска разлика између наступа професора на књижевним вечерима и фудбалских екипа које гостују; тако да је све оно остало што је исто, небитно!

КОЛЕКТИВНА ДОСАДА

Књижевне вечери? О, да, био сам на многим; не само на вечерима, већ и на књижевним преднедњима, поднедњима и поподнедњима. Присутствовао сам и књижевним ноћима, књижевним зорама. Ипак, све су то књижевне вечери. Какве су? Досадне. Волим ли их? Да. Зашто? Зато што ми је скоро увек и све досадно; време проводим, углавном доколичарећи. Одем, тамо, на књижевно вече, те досаду проузроковану стањима читања или писања или шетања или жебања напросто конвертујем у досаду седења у каквој загушљивој, клаустрофобичној просторији, заједно са тузетом или два истих оваквих. Ради се, дакле, о колективно не/свесној досади (видети у било којој психолошкој енциклопедији под мотив стада). Шта је то, што књижевне вечери чини досадним? Све. Односно: једнообразност и монотонија. Предвидљивост. Досадне су ми оне двестри уводне водитељеве реченице, досадно ми је кад песник чита своје песме, досадно ми је када критичар тумачи те песме, досадна су ми и питања из публике. (Наравно, најдосаднији сам сам себи, када наступим, било као водитељ, песник, критичар или публика).

Шта учинити? Ништа посебно; променити једно слово у етикетању: књижевне вечери прогласити књижевним вечерама. Дапаче, нека буду баханалије, нека буде финих једа, много алкохола. Пуних устију и загрејане крви треба зборити о књижевности. Некоме, под овим околностима, неће више бити досадно. Ни водитељима, ни писцима, ни критичарима, ни публици. Али: укинемо ли Досаду, укинућемо оно што је за књижевне вечери суштинско. И ко ће онда ту још да долази?!

Књижевне вечери у Суботици? Why not? Њих овде (у Суботици) нема, треба их измислити.

ХВАЛА ТИ БОЖЕ ШТО СИ УКИНУО ФОНДОВЕ КУЛТУРЕ

Хвала ти Боже што си укинуо фондове културе. Хвала ти Господе што си помогао; Учинио да разум превлада таштину, лепо лице поезије генетску хипокризију. Боже, понекад мислим да је свеједно да ли су на власти црвено-црвени, плаво-црвени или плаво-бели, да је свеједно да ли су на власти каранфил, ружа, љубичица. Црни или бели крин. Јер ти знаш Боже да земљом владају и локални свезнајући момци. О томе си разговарао са Буром. О томе си често причао са Црњанским. О Боже, зашто не учиниш да свезнајући заувек оду, зашто не откријеш кринку тих јавних примadona; Ране на срцу оних који имају лице, ране на лицу оних који имају срце. Хвала ти Боже што си укинуо фондове културе. И хвала ти што си у томе истрајао. Само, Господе, ти мора да си у младости био комуниста и мора да си страшно пропатио — кад си морао да уништиш све да би укинуо кикиндски.

Душан Радак

Ђорђе Кубурић

6 Гласник ДКВ

УНУТРАШ- ЊА СТРАНА ПИСЦА

Милорад Павић, један од најпревође-
нијих српских писаца у свету, подједнако
омиљен и читан и код нас, био је гост
Друштва књижевника Војводине, 22. но-
вембра 1991. године. У свечаној сали Мати-
це српске одржано је књижевно вече посве-
ћено новом роману Милорада Павића,
»Унутрашња страна ветра«, који је објави-
ла београдска »Просвета«, 1991. године. О
Павићевом делу су говорили књижевни
критичари: Сава Дамјанов, Јован Делић,
Александар Јерков и Миодраг Радовић.
Преносимо, неауторизоване, делове њихо-
вог критичког дискурса, као и фрагмента
Павићевих одговора на нека од питања по-
стављена из публике у току разговора о ро-
ману о Хери и Леандру.

(Приредио: Зоран ДЕРИЋ)

РОМАН — КЛЕПСИДРА

Павић је раздвојио Херу и Леандра у две књи-
ге, у два времена. Било коју страну књиге, муш-
ку или женску, да отворите и почнете са чита-
њем, јер књига има два почетка — песак прича
коју читате пресуће се из једне у другу страну
пешчаника. Тај модел романа ја бих означио
као роман-клепсидра а Павић га је најавио као
љубавни роман. Када почнете читати ви ћете се
неизбежно запитати зашто љубавни роман, јер
љубавне приче, у оном традиционалном смис-
лу, нема: Хера и Леандер су раздвојени. Она је
наш савременик, а он је из XVIII века...

Смрт са спољашне стране ветра доживеће Хе-
ра, а ону са унутрашње Леандер. Љубавни пар,
на тај начин, замениће своје дарове и среће се
у смрти. Љубавна прича је спојена на трагичан
начин, у смрти, али то јој даје шансу за реинкар-
нацију. Хера у XX столећу је реинкарнација Ле-
андра који је погинуо у XVIII столећу. Игра са
смрћу и однос љубави и смрти је, такође, једна
од кључних тема овог романа.

Јован ДЕЛИЋ

РОМАН НЕЗАБОРАВНЕ СТРУКТУРЕ

Делује мало вероватно да један писац сваку
нову књигу пише све боље или изазовније од
оне претходне или, како год хоћете да постави-
те то питање, тек за сваким нашим савремени-
ком чије књиге читамо стоји нека врста муке да
уколико је његова књига успелија, толико је ве-
ћи онај терет прошлости који се на његова пле-
ћа сваљује, терет прошлости не само дела дру-
гих писаца и књижевности којој припада, већ и
његових сопствених дела којима треба поново
одговорити. Да је ова тема актуелна при читању
Павићевих књига види се не само по томе што
је један његов роман појео други (тако је, на
пример, »Предео сликан чајем« нека врста одго-
вора, реплика на »Мали ноћни роман«), већ и
по томе што су се неки његови текстови преси-
пали из једне у другу књигу и тако попримали
нови и друкчији смисао, обратили нам се новим
гласом. Да је ова тема за нас интересантна и
значајна показује и то да је Павић овог пробле-
ма вишеструко свестан, не само у књижевним
текстовима, већ и на рубовима његових књига
налазе се такве приче, уводи или закључци који

Оно што сам увек доживљавао као потпуну истину о положају писца то је: онолико колико
ви уживате пишући један текст, толико ће и други уживати док га буду читали. Онолико колико
ви уливате енергије у текст, толико ће енергије прећи на читаоце. Морате страховито много своје
енергије да унесете у текст да би се он лако читао. То значи да се та радост стварања претаче из вас
на читаоце.

Милорад ПАВИЋ

Мислим да се писац не сме обраћати само једном нивоу пријемних моћи свог читаоца. Дру-
гим речима, ја имам амбицију да се обратим једанпут вашем разуму, једанпут осећајности, један-
пут интуицији, некаквом осећању интровертности, па осећању екстравертности или неком другом
психолошком нивоу. То обезбеђује да се не уморите од читања мојих књига. Довољно је да се раз-
уме један од ових разлога, тих неколико спратова рецептивних моћи читаоца морају бити наизме-
нично задовољни да би текст био проходан.

Милорад ПАВИЋ

Књига као објекат, књига као кућа јесте у мојој интенцији. На тај начин омогућујете да чи-
талац приђе роману са разних страна. Добијамо причу о реверзибилности и ирреверзибилним умет-
ностима, дакле оним које се могу обићи као скулптура или као архитектура, где можете да се вра-
тите, да почнете разгледање са било ког места, једноставно, није важно одакле почнете. Књижев-
ност и музика нису реверзибилне уметности у начелу, не можете их вратити уназад, уколико то ни-
је инвестирано. Ја сам покушао да од књижевности направим реверзибилну уметност, да обиђете
око моје књиге као око предмета, да уђете унутра и да га разгледате онако како то вама одговара.
Иначе, одувек сам се ужасавао већ од саме помисли да постанем архитекта, јер је мој отац увек не-
што зидао а ја сам остао у туђем стану. Детињство сам провео у крчу и малтеру...

Милорад ПАВИЋ

Покушавам да натерам језик да не значи оно што значи у новинама, на телевизији. Поку-
шавам и читаоце да натерам да не мисле да свака написана реч значи само оно што су навикли да
значи, већ и нешто друго. Ту покушавам нешто да урадим. Не кажем да сам успео у томе. А онда
то што сам написао дохватите преводаци, па то пренесу на тамо неке језике. Па дохватите то крити-
чари, почну то да цитирају. Онда видите да се мало по мало то што сте ви написали удаљава од
вас. А ако то преведу на кинески и јапански, рецимо, ви више и не знате шта је то. Схватите да је
ваша књига ваше дете које је отишло у свет грлом у јагоде и ви ње можете више ништа да учините
за њу. Са сваким новим језиком она се све више удаљава од онога што сте ви хтели да кажете.

Милорад ПАВИЋ

ву проблематику постављају на један ултимативан начин.

Шта треба о томе да каже читалац који очекује оно што је немогуће а то је да га свака Павијева књига врати свим другим његовим књигама и да га свака нова књига присили да је чита а други начин? Шта да такав читалац одговори када чита нови роман Милорада Павића, *Унутрашња страна ветра*. Једна од могућности да се одговори на овако постављен проблем у томе да се погледа структура новог Павијевог романа.

Када смо читали *«Хазарски речник»* могло нам се учинити да је његова структура једно од ајвећих исклизнућа. Читалац је морао остати, најмању руку, запрепашћен структуром овог романа. Таквих романа-речника у српској књижевности заправо и нема. Структура *«Хазарског речника»* постала је заштитни знак Павијеве прозе.

И *«Предео сликан чајем»* подразумевао је једнаку, сложену, компоновану структуру, неку исту игру између свих сегмената текста, тако да се сваки текст може читати више пута, из различитих углова.

Структура романа *«Унутрашња страна ветра»* није издавачки трик, већ поетичка законист: књига се мора читати са две стране. Јасно да се две судбине, судбине јунака ове приче, Леандра, које су одвојене различитим именом, не додирују онако како би то било неки одходно у класичном љубавном роману. Али, да се ова два текста окрену један према другом, мушка прича наспрам женске приче, морају додирнути датуми структуре књиге, али не од тога како би се потврдило да је љубав могућа да се обистињује. Овај немогући додир са ране књижевне историје није немогућ и са ставишта Павијеве поетике: Павић још једном пева да ту немогућност сопствених књига објаве.

Немогуће је написати више романа-речника и би у том случају роман-речник постао нешто лично, нешто досадно. Немогуће је написати лико број романа-укрштених речи јер би у м случају оно што би за Павића био апсолутновом, нова структура романа постало неочекивано. Неће Павић, по свој прилици, у будућим књигама моћи овако да искреће

текстове, да их укршта, али је очигледно да је на три различита начина, у три различита тренутка, постигао нешто јединствено и непоновљиво.

У оном што је написао, у причама које је реинтерпретирао, остаје једна врста снаге која се материјализовала у формама Павијевих романа, једна врста снаге која је проговорила на савим друкчији начин од онога што је књижевност ранијих векова познавала. Оно што Павић чини по свему је аутентично у савременој српској књижевности и самој књизи *«Унутрашња страна ветра»* даје незаборавну структуру и тој структури гарантује још један — пут визуел-

ност, конкретизованост и трајност сопствене поетике.

Александар ЈЕРКОВ

ВРХУНСКА ЛАКОЋА ПРИПОВЕДАЊА

Шта је заиста ново у Павијевом новом делу? Није лако одговорити на ово питање, али вреди покушати, изазов је евидентан. Сви који се сећамо како се пробијао *«Хазарски речник»* лично на ону гомилу из приче о Леандру која је окупљена око Јужне куле и која мисли да је са овом грађевином све завршено, да је то главно дело. Очигледно се стваралачки изазови нуде Павићу сасвим другачије од овог конвенционалног. *«Хазарски речник»* је морао да осваја и нас и свет, мукотрпно и незахваљно, а *«Унутрашња страна ветра»* има све шансе да прође кроз велике капије светског успеха. Ми сада читамо друкчије и та Павијева другојачијост је уграђена у освајање новог вида форме: андрогини роман, јер обухвата нешто што је изнад ограничене поделе на мушко и женско писмо, стоји изнад те опозиције карактеристичне за епоху постмодерне.

У поређењу с Павићем, традиционални роман личи на једносмерну улицу. Овде се нешто битно променило или наукуло у литератури: у овом роману креће се у оба смера, врло живо и животно, али се јунаци не сусрећу. Ова књига своју оригиналност дугује истинској вези са светом из ког је потекла — духовном свету.

«Унутрашња страна ветра» је спекулативна прича, прича — огледало које је у складу са једним постмодерним пројектом. Има једну предност, извесну олакшицу, јер је *«Хазарски речник»* створио или изборио се за новог читаоца, битно друкчијег, тако да је шок мањи а *«Унутрашња страна ветра»* неће наићи на отпор, на неприпремљен терен.

Постоји још нешто што ова књига нуди: то је уживање у тексту, то је сигурност и опуштеност у писању. Тврдим да је то сувереност стила која долази до сигурности мајстора који тачно познаје своје могућности а очитује се са страницама ове књиге као врхунска лакоћа приповедања.

In memoriam

ОЛГА ТРЕБИЧНИК (1920 — 1992)

Почетком ове године умрла је Олга Требичник, члан Друштва књижевника Војводине, преводилац са словеначког, енглеског, француског и немачког језика; умрла је не дочекавши свој 72. рођендан, који је требало да прослави 10. јануара.

Иза Олге Требичник је остало превода за које су често потребна два стваралачка века. Превела је Тагору, далеке 1950. године, потом Џона Книтла, Франсоа Саган, па све до Гинтера Граса, Макса Фриша, Хајнриха Бела, Јосипа Тавчара, Витомила Зупана, Мишка Крањева. . . Посао који је урадила Олга Требичник надилази све наше представе о послу који може учинити један човек.

Ако је неко у нашем књижевном животу зрачио радном енергијом, еланом, ведрим расположењем, онда је то сигурно била Олга Требичник. А да то нису празне речи, сведоче и преводи које је објављивала последњих година. Учествовала је на последњим *«Спонама»*, сусрету књижевних преводилаца; а из болнице нам је послала одговор на позив који смо јој упутили. . . Једна од реченица из њеног писма гласи: *«На жалост, на Каравану Друштва књижевника Војводине ме неће бити.»*

ВЕСТИ • ВЕСТИ • ВЕСТИ • ВЕСТИ • ВЕСТИ

На трибини ДКВ *«Шта има ново»* своје нове радове у октобру су читали: Жаре Димић, Радивој Шајтинац, Магда Симин и Ненад Шапоња.

Оквизи *«Жива решетка»* Војислава Карановића, 24. X 1991. говорили су Ваца Павковић и Миливој Ненин.

Овог члана ДКВ, Татјану Лукић, представило је 1. новембра 1991. Зоран Ђерић.

Оквизи *«Камерна музика»* Саше Радојчића 13. XI представили су Зоран М. Мандић и Зоран Ђерић.

Оквизи Станислава Винавера *«Европа у врењу»* коју је приредио Петар Милосављевић, говорили су 16. XII Јован Делић и Миливој Ненин.

Оквизи поезије *«Чегртуша»* Јована Зивлака представљена је 18. XII 1991. О књизи су говорили Ласло Блаковић, Јовица Аћин, Милорад Беланчић и Срба Игњатовић.

Овоу књигу Ласла Л. Блаковића *«Ритам—машина»* представили су 19. XII 1991. Иван Негришорац и Миливој Ненин.

Оквизи Јована Делића *«Хазарска призма»* била је представљена 23. XII 1991. О књизи су говорили Фрања Петриновић и Душица Потих.

ОВЕ КЊИГЕ ЧЛАНОВА ДРУШТВА КЊИЖЕВНИКА ВОЈВОДИНЕ

1. Ласло Блаковић: *«Ритам машина»*, Н. Сад, 1991.

2. Драгиша Живковић: *«Лаза Костић — песник XX века»*, Сомбор, 1991.

3. Флорика Штефан: *«Неравнодушје»*, Н. Сад, 1991.

4. Радивој Шајтинац: *«Оченаш на Тајмс мосту»*, Н. Сад, 1991.

5. Ђура Ђуканов: *«Воз Светог Петра»*, Сомбор, 1990.

6. Бранко Андрић: *«Како жене страшно пате»*, Н. Сад, 1991.

7. Петру Крду: *«Антологија румунске поезије»*, Н. Сад, 1991.

8. Јован Зивлак: *«Чегртуша»*, Сремски Карловци, 1991.

9. Симон Грабовач: *«Прасак»*, Н. Сад, 1991.

10. Саша Радојчић: *«Камерна музика»*, Београд, 1991.

Гласник ДКВ, подлистак *«Поља»*, година I број 4, издавач Друштво књижевника Војводине, Лазе Телечког 3/1, телефон: 20-133